

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

DOI 10.31651/2524-2660-2021-1-157-162
ORCID 0000-0002-5500-0070

ПАСІЧНІЧЕНКО Анжела Василівна

кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри дошкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
e-mail: pasichnichenkoan@gmail.com

ORCID 0000-0003-1149-4109

КОВАЛЕВСЬКА Наталія Володимирівна

кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри дошкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
e-mail: kovalevska_natala@ukr.net

УДК 378.011.3-051:373.2]:159.923(045)

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті охарактеризовано змістовні та методичні особливості психологічної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Зазначено, що ефективність психологічного розвитку дитини залежить від рівня професійної підготовки педагога, особливе місце у якій займають психологічні дисципліни. На основі аналізу процесу викладання та оволодіння студентами психологічними дисциплінами визначено ряд проблемних моментів, які пов'язані як зі специфікою предмету психології як науки, так і особливостями здобувачів вищої освіти (рівень розвитку психічних пізнавальних процесів, сформованість особистісних характеристик, мотивація та ін.). Експериментальне дослідження показало, що не зважаючи на цікавість до психологічної науки, розуміння її необхідності, спостерігається відмінність у сприйнятті психологічних дисциплін студентами різних курсів. Визначено, що існують труднощі застосування досягнень психології у практичній професійній діяльності, які зумовлені розходженням між рівнем психологічної інформованості і вмінням практичного використання набутих знань. Зазначено, що психологічна підготовка забезпечується навчальними дисциплінами, зміст яких спрямований на формування у майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти загальних та спеціальних компетентностей відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільної освіти». Показано, що підвищити рівень психологічної підготовки, забезпечити розвиток пізнавальної активності студентів та формування стійких професійних інтересів дозволяють різноманітні форми, методи організації та проведення навчальних занять. Наголошується на ефективності та доцільності проблемного викладу матеріалу, використанні інтерактивних методів та мультимедійних засобів навчання, що сприяє формуванню системи знань, умінь, навичок, які відповідають вимогам сучасності та дозволять майбутнім педагогам закладів дошкільної освіти успішно застосовувати їх у роботі з дітьми раннього та дошкільного віку.

Ключові слова: професійна підготовка; психологічні дисципліни; психологічна підготовка; навчальна дисципліна; вихователь; викладання.

Постановка проблеми. Спрямованість дошкільної освіти на розвиток дитини та забезпечення її успішності на наступних етапах передбачає наявність у вихователя закладу дошкільної освіти високого рівня професійної компетентності. У зв'язку з цим, особливої уваги вимагає організація та забезпечення процесу його професійної підготовки, у якій важливе місце займає психологічна освіта. Вона передбачає оволодіння системою психологічних знань та умінь застосування їх у практичній діяльності, що дозволить не лише ефективно здійснювати освітній процес, спрямовувати його, передбачати можливі результати, а й сприяти психічному розвитку вихованців.

Різноманітним питанням професійної підготовки фахівців дошкільної освіти присвячені роботи І. Бежа, Г. Беленької, О. Богініч, А. Богуш, Н. Гавриш, І. Дичківської, Л. Загородньої, М. Машовець, З. Плохій, Т. Поніманської, А. Харківської та ін. Теоретичні та методичні проблеми підготовки студентів до роботи у закладах дошкільної освіти стали предметом багатьох наукових досліджень (М. Бадіца, Н. Ковальова, Н. Колосова, Т. Котик, Н. Лисенко, В. Нестеренко, Л. Плетеницька, О. Поліщук, В. Тарасова та ін.). Змістові та практичні аспекти психологічної підготовки, особливості методики викладання психології у закладах вищої освіти відображені у працях Б. Бадмаєва, О. Баєр, О. Власової, Ю. Бойко-Бузиль, С. Горбенко, С. Жукова, В. Карандашева,

І. Куценко, А. Лапка, М. Матвеевої, В. Самойлова, В. Семиченко, М. Супруна та ін.

Незважаючи на велику кількість досліджень проблеми професійної підготовки, на нашу думку, недостатньо вивченими залишаються питання психологічної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Мета статті. Здійснити аналіз та обґрунтування змістових та методичних аспектів психологічної підготовки майбутніх вихователів сучасного закладу дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дитинство – період інтенсивного розвитку всіх психічних функцій, формування особистості. Важливим чинником становлення дитячої психіки є вплив дорослого, зокрема вихователя закладу дошкільної освіти. Ефективність його діяльності залежить від цілого ряду сформованих компетентностей, серед яких важливе місце займає психологічна. Психологічна компетентність, поряд з фаховою (спеціальною) та методичною, є невід’ємною складовою професійної компетентності сучасного вихователя ЗДО. Вона визначається узгодженістю між знаннями, практичними вміннями і реальною поведінкою, яку педагог демонструє у процесі педагогічної взаємодії та формується під час оволодіння психологічними дисциплінами [1, с. 342].

На доцільність та важливість вивчення психології майбутніми педагогами неодноразово вказували науковці. Так, К. Ушинський зазначав, що психологія для педагога є однією із найнеобхідніших дисциплін, бо він у процесі виховання постійно перебуває у колі психічних явищ. В. Мерлін наголошував, що завдання психології не у тому, щоб навчити вихователя, що він повинен робити, а у тому, щоб пояснити, унаслідок яких психологічних причин педагогічна дія виявляється правильною, доцільною або, навпаки [2, с. 147].

Однак, незважаючи на важливість психологічних дисциплін нами виявлено ряд проблемних моментів у процесі їх викладання та засвоєння. Так, психологічні дисципліни є, як правило, новими для студентів першого курсу. Їх вони, частіше за все, не вивчають у школі, або мають досить поверхове уявлення про них. У зв’язку з цим, процес оволодіння матеріалу вимагає більше часу, зусиль. Також передбачає наявність достатньо високого рівня сформованості таких особистісних рис, як цілеспрямованість, дисциплінованість, вимогливість, витримка, наполегливість, самостійність, вміння організувати себе та свою

діяльність, що не завжди притаманні студенту-першокурснику.

Багато психологічних категорій, понять є абстрактними, важкими для розуміння. Передумовою для їх успішного оволодіння є наявність достатньо високого рівня розвитку абстрактного мислення, словесно-логічної пам’яті, уяви. Інколи стикаємося із наявністю труднощів (особливо на початку навчання) у висловлюванні, формулюванні думки студентом, правильно використовуючи психологічну термінологію, оскільки ще не достатньо нею володіють.

Погоджуємося з думкою М. Матвеевої, яка зазначає, що більшість психологічних понять, таких як пам’ять, мислення, увага, воля, характер тощо, часто використовуються у повсякденному житті. Однак їхнє наукове значення не збігається з тим, який зміст у них вкладається. Неврахування цієї обставини призводить до того, що у студента співіснують два рівні психологічних знань: побутовий – погано усвідомлений, неточний, а то й помилковий, але дієвий, який активно використовується у житті та у професійній діяльності, і теоретичний – усвідомлений, але «мертвий», який не пов’язаний з практикою [3, с. 282].

Вивчення психології розпочинається з першого курсу, що є обґрунтованим та доцільним. Однак, студенти-першокурсники досить часто недостатньо мотивовані, не повною мірою розуміють необхідність вивчення психологічних дисциплін з точки зору їх застосування у подальшій практичній діяльності. Це, у свою чергу, призводить до недостатнього рівня здатності використовувати психологічні теорії як підґрунтя для обґрунтування механізмів, закономірностей побудови освітнього процесу в закладах дошкільної освіти та успішно реалізовувати прикладні можливості психології.

У навчальних планах перевага надається педагогічним дисциплінам, що дещо зменшує можливості для оволодіння студентами психологічними знаннями. Також існують труднощі усвідомлення міжпредметних зв’язків, недостатнє розуміння значення психологічної підготовки у подальшому вивченні навчальних дисциплін, не лише психологічного спрямування.

Зроблені висновки підтвердили і результати проведеного нами анкетування, вибірку якого становили 85 студентів 1-4 курсів бакалаврського (першого) рівня вищої освіти. Так, всі досліджувані високо оцінили важливість вивчення психологічних дисциплін. У цілому вони усвідомлюють необхідність застосування психологічних знань у майбутній професійній діяльності. Однак, усвідомлення досить розмите та

неструктуроване у першокурсників, більш чітке – у інших. Такі результати є цілком обґрунтованими, оскільки студенти старших курсів мають можливість пройти педагогічну практику, а деякі з них працюють за фахом. Це дозволяє глибше зрозуміти не лише специфіку освітнього процесу у закладах дошкільної освіти, а й практичні аспекти застосування психологічних знань у педагогічній роботі.

Оцінюючи ставлення до навчальних дисциплін психологічного спрямування, студенти вказують на те, що вони цікаві, корисні, необхідні для життя та майбутньої професійної діяльності. Однак, є відмінність у визначенні студентами питань, для вирішення яких, на їхню думку, потрібні знання психології. Так, першокурсники, обґрунтовуючи важливість вивчення психологічних дисциплін, указують на їх необхідність, як правило, у вирішенні особистих (взаємини з друзями, особисте самовизначення, пізнання себе та ін.) або сімейних проблем (переважно з батьками). Старшокурсники, маючи вже більшу професійну спрямованість та деякий практичний досвід, наголошують і на необхідності психологічної підготовки для успішної професійної діяльності. Вони розуміють не лише вікові та індивідуальні відмінності у психічному розвитку дитини, а й доцільності їх урахування в організації освітнього процесу. Більшість з них акцентують увагу на тому, що знання закономірностей розвитку психіки допомагає у навчанні та вихованні дітей раннього та дошкільного віку, у здійсненні індивідуального підходу, визначенні причин та подоланні труднощів, які виникають у дітей, у побудові дитячого колективу, налагодженні взаємодії та спілкуванні з батьками вихованців. Акцентують увагу на тому, що завдяки психологічній підготовці отримують уявлення щодо вдосконалення як власних особистісних, так і професійних якостей. Зокрема, розвиток педагогічних здібностей, емпатії, рефлексії, педагогічного такту; індивідуального, оптимального для подальшої діяльності, стилю спілкування; оволодіння знаннями, вміннями і навичками ефективної міжособистісної взаємодії; профілактики та корекції психічного здоров'я тощо.

З огляду на вищезазначене, основними завданнями у процесі викладання психологічних дисциплін, на нашу думку, є стимулювання інтересу до психологічних наук та мотивації до навчальної діяльності в цілому; формування загальної наукової психологічної культури особистості; розкриття практичної значущості психології як в особистому, так і в професійному

житті людини; формування психологічної компетентності як умови успішної професійної діяльності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти.

Психологічна підготовка за освітньою програмою «Дошкільна освіта» передбачає вивчення таких навчальних дисциплін, як «Загальна психологія», «Дитяча психологія та психологія дитячої творчості», «Педагогічна психологія», «Соціальна психологія». Кожна з них спрямована на формування у майбутніх педагогів дошкільних закладів загальних та спеціальних компетентностей відповідно стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільної освіти» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти затвердженого і введеного в дію наказом № 1456 Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 року [4].

Базовою навчальною дисципліною для студентів спеціальності є «Загальна психологія». Вона відіграє істотну роль у залученні майбутніх вихователів до психології як науки, до системи знань про загальні закономірності розвитку психіки людини. «Загальна психологія» як важливий освітній компонент підготовки забезпечує формування психологічного мислення, уміння застосовувати психологічні знання для наукового пояснення фактів та явищ психіки, для визначення сутності, закономірностей, механізмів та принципів її функціонування, встановлення залежностей, причинно-наслідкових зв'язків, виявлення відмінностей між психічними явищами, визначення умов і чинників виникнення, прояву та розвитку у людини психічних процесів, станів, властивостей. Важливим завданням дисципліни є формування навичок самоаналізу, розуміння та інтерпретації поведінки інших людей, стимулювання процесів самореалізації й самовдосконалення.

Однією із основних ланок психологічної підготовки майбутніх вихователів ЗДО є навчальна дисципліна «Дитяча психологія та психологія дитячої творчості». Засвоєння знань про закономірності психічного розвитку дитини дозволяє педагогу диференційовано підходити до реалізації всіх аспектів педагогічної діяльності, доцільно спрямовувати і передбачати її результати. У процесі вивчення цієї навчальної дисципліни у студентів формується розуміння природи, індивідуальних та вікових закономірностей розвитку у дітей раннього та дошкільного віку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості, уяви, мовлення як засобу спілкування і взаємодії, базових якостей особистості, ігрової та інших видів діяльності. Вони оволодівають різноманітними формами,

методами, методиками педагогічного супроводу та підтримки розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

Не менш значущою навчальною дисципліною у процесі психологічної підготовки студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта є «Педагогічна психологія», яка знайомить з різноманітним психологічним зміном, що відбуваються на рівні особистості, міжособистісних взаємин, психічного розвитку людини, яка включена в освітній процес, а також психологічними основами діяльності педагога. Вона є логічним продовженням описаних вище навчальних дисциплін і базується на знаннях загальних та вікових закономірностей психіки. Результатом вивчення цієї дисципліни є здатність створювати оптимальні умови та здійснювати пошук доцільних методів, прийомів для психічного розвитку дитини у процесі навчання та виховання.

У циклі вибіркового дисциплінарного психологічного підготовки забезпечує «Соціальна психологія», вивчення якої дозволяє сформувати систему знань про психологічні особливості і закономірності поведінки і діяльності людей, які обумовлені їх включенням у соціальні групи й існуванням у них. Вона має значний потенціал, оскільки дозволяє сформувати навички організації реального процесу становлення дитячої взаємодії у групі відповідно до законів розвитку, підготувати педагога до формування у дітей навичок соціально визнаної поведінки, вміння орієнтуватись у світі людських взаємин, самостійно встановлювати й підтримувати партнерські, ділові та особисті контакти з іншими, оволодіти правилами поведінки у конфліктних ситуаціях.

Аналіз наукової літератури, власної практичної діяльності дозволяють упевнитися у переконливості думки Семиченко В.А., що психологія як галузь знань і людської практики має власну специфіку обумовлену особливостями як предмету психології в цілому, так і окремих психологічних явищ. Семиченко В.А. наголошує, що специфікою предмета психології є: існування головного об'єкта – психіки – у множині різних проявів; багатозмістовність предмета; мінливість, неможливість повної фіксації в будь-якому стані, відносність будь-якої сталості, яка внутрішньо реалізується через безліч динамічних процесів і тенденцій розвитку; полідетермінованість; пристрасність; «голографічність»; особистісно-діяльнісна репрезентованість і взаємодетермінованість; багаторівневість [5, с. 11]. Урахування цих особливостей є важливою умовою успішного оволодіння психологічними науками. Окрім того, реалізації

поставлених завдань сприяє використання у процесі викладання психологічних дисциплін різноманітних як традиційних, так і нетрадиційних форм та методів. Обираючи серед них найбільш ефективні, погоджуємося з думкою О. Богиніч, яка зазначила, що процес набуття професійного досвіду кожним студентом залежить від активності суб'єктів педагогічного процесу, на основі взаємодії та мотивації діяльності, ядром педагогічної діяльності має стати взаємодія суб'єктів педагогічного процесу на основі партнерського, особистісно орієнтованого спілкування, що спрямована на підвищення активізації навчальної діяльності кожного студента і носить суб'єкт-суб'єктивний характер [6].

У зв'язку з вищевказаним, досить ефективно, на нашу думку, є технологія проблемного навчання, яка дозволяє уникнути пасивного сприйняття готової інформації студентами, здійснювати актуалізацію їх знань, розширювати світоглядну ерудицію (В. Галузинський, М. Євтух), забезпечує розвиток теоретичного мислення, професійної мотивації (М. Буланова-Топоркова).

А. Лозенко наголошує, що проблемне навчання сприяє формуванню стійкого пізнавального інтересу до дисципліни, стимулює активність щодо вивчення і реалізації у майбутній професійній діяльності власних індивідуальних потенційних можливостей, оскільки в даному випадку студент виступає активним учасником процесу навчання [7, с. 133].

Уважаємо, що певна логіка змодельованих проблемних ситуацій з використанням проблемних запитань, задач, стимулює пізнавальну активність студента, підвищує ефективність засвоєння предмету, дозволяє виявити особисту позицію студента щодо проблеми та отримати знання про шляхи її практичного вирішення. Проблемний підхід під час лекційних та практичних занять активізує увагу, творчу активність, вміння висловлювати власну точку зору, обстоювати її, сприяє глибшому засвоєнню матеріалу.

Варто зазначити, що підвищують результативність навчання інтерактивні методи, використання яких, як показує практика, знімає у студентів нервову навантаженість, дає можливість змінювати форми їх діяльності, дозволяє зробити тих, хто навчається, активними учасниками педагогічного процесу, формувати і розвивати у них пізнавальну активність й рефлексію. Застосування інтерактивних методів сприяє формуванню творчої, активної особистості, здатної адаптуватися в мінливому світі [8, с. 125].

У процесі підготовки майбутніх вихователів ЗДО під час лекційного заняття активно використовуємо проблемно-діалогічні методи: лекція-бесіда, запрошення до спільного мислення, лекція-дискусія, лекція з розглядом конкретних ситуацій, евристична бесіда. На різних етапах проведення практичних занять ефективними є діалогічні методи навчання (опитування у вигляді інтерв'ю, робота у парах, діалог у колі, діалог «запитання-відповідь», діалог абсурду, діалог за допомогою записок, круглий стіл та ін.) та різні види конкурсів (вікторини, бліц-конкурс «Слова та поняття», конкурс прикладів і конкретних ситуацій, конкурс-опитування, конкурс ситуацій). Активізують студента, дозволяють зацікавити та підвищити рівень оволодіння матеріалом різноманітні психологічні ігри: «Відгадай слово», «Психологічне лото», «Від аналогії до моделі»: «Психологічне доміно», «Психологічні кубики».

Ефективними є методи групового обговорення проблемних питань у вигляді дискусії, диспутів, використання різних видів брейн-стормінгу: брейн-стормінги цікавих питань, абсурду, зворотності мислення, виявлення подібностей та відмінностей. Така організація занять дозволяє виявити різноманітні думки членів групи щодо можливих шляхів вирішення завдання; знайти спільне розв'язання проблеми; сприяє розвитку аналітичного мислення, умінню логічно формулювати свою думку. Кожен має можливість вислухати альтернативні підходи, обґрунтувати свою позицію, відстоювати її, знаходити аргументи для переконання інших.

На нашу думку, дозволяє забезпечити продуктивне виконання педагогічної діяльності, підвищити ефективність освітнього процесу у ЗДО спрямованість психологічних дисциплін на формування способів практичних дій вихователя та уміння доцільно використовувати освітнє ігрове середовище, що є важливим чинником психічного розвитку дитини. Доведено, що предметно-ігрове середовище забезпечує індивідуальний розвиток кожної дитини. сучасний іграшковий матеріал створює оптимальні умови для зростання практично умілої, вправної у взаємодії з предметним світом дитини, розкриває широкий простір для формування її основних компетентностей [9, с. 91].

У зв'язку з цим, переконані у необхідності ознайомлення студентів з сучасним іграшковим матеріалом. При цьому важливим є не лише формування уявлення про нього та способи його використання, а й усвідомленням зв'язку між впливами ігрових предметів і змінами у психіці дитини, розуміння доцільності їх використання у відповідності до вікових особливостей психічного розвитку.

Важливе місце у процесі психологічної підготовки майбутніх педагогів ЗДО відводиться різноманітним засобам навчання, вибір яких залежить від дидактичної концепції, мети, змісту, методів і умов навчального процесу. Поряд з іншими нами широко застосовуються мультимедійні засоби. Вони дозволяють урізноманітнити форми подання інформації та типи навчальних завдань; створити умови, які дозволять студентам «зануритися» у певні соціальні й професійні ситуації; розширити можливості для самостійного опанування навчальним матеріалом; активізувати навчальну роботу; підвищити мотивацію навчання [10, с. 80].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, проведений теоретичний аналіз дозволив зробити висновок про те, що психологічна підготовка є важливим етапом становлення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Здійснене дослідження дає можливість стверджувати, що існує ряд істотних аспектів у процесі оволодіння психологічними дисциплінами. Вони обумовлені специфікою предмета психологічної науки, особливостями сприйняття та ставлення студентів до неї. Досить важливим питанням є наявність розриву між теоретичною підготовкою майбутніх педагогів і їх здатністю враховувати та практично використовувати психологічні знання у професійній діяльності. Виділені проблеми визначають змістові та методичні особливості процесу викладання, урахування яких дає можливість логічно, послідовно, системно формувати необхідні для успішної професійної педагогічної діяльності компетентності. Перспективу дослідження вбачаємо у вивченні використання ІКТ у процесі психологічної підготовки вихователів закладів дошкільної освіти.

Список бібліографічних посилань

1. Пасічніченко А.В., Ковалевська Н.В. Формування психологічної компетентності майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу у процесі професійної підготовки. *Педагогіка та психологія* [Харків], 2016. Вип. 53. С. 340-349.
2. Вяткин Б.А., Щукин М.Р. В.С. Мерлин о проблемах психологической подготовки будущего учителя в педагогическом вузе (к 115-летию со дня рождения ученого). *Образование и наука*, 2013. № 1(100). С. 146-151.
3. Матвеева М. Сучасні підходи до викладання психології в вищому навчальному закладі педагогічного профілю. *Вісник Львівського університету. Серія: педагогічна*, 2005. Вип. 19. Ч. 1. С. 281-288.
4. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільної освіти» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Київ, 2019. 20 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-012doshkilna-B.pdf>
5. Семиченко В.А. Методичні проблеми викладання психології у вищій школі. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія* [Ялта], 2005. Вип. 8. Ч. 2. С. 3-12. URL: <http://science.cfuv.ru/wp-content/uploads/2015/10/31.pdf#page=3>

6. Богиніч О.Л. Шляхи вдосконалення системи підготовки фахівців дошкільної освіти. *Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*, 2008. Вип. №1. URL: http://www.intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_9/
 7. Лозенко А. Проблема лекція у контексті особистісно спрямованої дидактичної підготовки майбутніх вчителів початкової школи. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*, 2011. Вип. 39. С.132-137.
 8. Розвиток психологічної культури особистості в процесі безперервної освіти/ кол. авт.; під ред. С.Б. Кузикової, Г.Є. Удунової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2018. 224 с.
 9. Ковалевська Н.В., Пасичніченко А.В. Особливості організації розвивального ігрового середовища в ЗДО. *Дошкільна освіта і сучасному соціокультурному просторі* [Полтава], 2019. Вип. 3. С. 88-93.
 10. Атаманчук Н.М., Черкас О. Мультимедійні засоби навчання студентів закладів вищої освіти. *Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених «Наукова молодь-2020»* (м. Київ, 21 жовтня 2020 р.). Київ, 2020. С. 78-80.
- References**
1. Pasichnichenko, A.V., Kovalevs'ka, N.V. (2016). Formation of psychological competence of future preschool teachers during professional training. *Pedagogy and Psychology*, 53: 340-349 [in Ukr.]
 2. Vyatkin, B.A., Shchukin, M.P. (2013). V.S. Merlin about the problem of psychological training in the pedagogical higher school (celebrating the 115 th anniversary of the scientist). *The education and science journal*, 1(1): 146-156 [in Rus.]
 3. Matveieva, M. (2005). Update approaches to teaching psychology in higher school of pedagogical profile. *Visnyk of the Lviv university. Series pedagogics*, 19(1): 281-288.
 4. Standard of higher education in specialty 012 «Preschool education» for the first (bachelor's) level of higher education (2019) Kyiv. 20 p. [in Ukr.]
 5. Semichenko, V.A. (2005). Methodological problems of training of preschool teachers. *Problems of modern pedagogical education*, 8(2): 3-12 Retrieved from <http://science.cfuv.ru/wp-content/uploads/2015/10/31.pdf#page=3> [in Ukr.]
 6. Bohinich, O.L. (2008). Ways to improve the system of training of preschool teachers. *Pedagogical science: history, theory, practice, development trends*, 1. Retrieved from http://www.intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_9/ [in Ukr.]
 7. Lozenko, A. (2011). Problem lecture in the context of personally oriented didactic training of future primary school teachers. *Psychological and pedagogical problems of rural school*, 39: 132-137 [in Ukr.]
 8. Kuzikova, S.B., Ulunova, H.Ye. (Ed.) and other (2018) Development of psychological culture of personality in the process of continuing education. Sumy: Published by Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko. 224 p. [in Ukr.]
 9. Kovalevs'ka, N.V., Pasichnichenko, A.V. (2019). Features of the organization of the developing game environment at the preschool educational establishment. *Preschool education in the modern socio-cultural space: collection of scientific works*, 3: 88-93 [in Ukr.]
 10. Atamanchuk N.M., Cherkas O. (2020) Multimedia means of teaching students of higher education institutions. *Proceedings of the VIII All-Ukrainian scientific-practical conference of young scientists "Scientific Youth 2020"* (Kyiv, October 21, 2020). 78-80 [in Ukr.]

PASICHNICHENKO Angela

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of Pre-School Education Department,
V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University

KOVALEVSKA Natalia

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of Pre-School Education Department,
V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University

PSYCHOLOGICAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF ESTABLISHMENTS OF PRE-SCHOOL EDUCATION

Summary. Introduction. An important aspect of future preschool teachers' training is the psychological one. It involves mastering the system of psychological knowledge, skills and abilities to apply them in practice and will effectively implement the educational process, guide it, anticipate the possible consequences and results of educational influences on the mental development of the child.

The **purpose** of the article is to analyze and substantiate the content and methodological aspects of psychological training of future preschool teachers.

Methods. In the course of the research the methods of theoretical analysis and generalization of data, observations, and questionnaires were used.

Results. In the process of teaching psychological disciplines and mastering the system of psychological knowledge by students, we have identified a number of problematic issues that are referred to the specifics of the subject of psychology as a science, relation to it, the level of development of mental processes (memory, thinking), the formation of character traits and motivation of students. An important issue is the gap between the theoretical training of future teachers and their ability to take into account and practically use psychological knowledge in professional activities.

Such disciplines as "General Psychology", "Child Psychology and Psychology of Child Creativity", "Pedagogical Psychology", "Social Psychology" provide psychological training in the educational program "Preschool Educa-

tion". The use of various traditional and non-traditional forms and methods in the process of teaching psychological disciplines helps to stimulate interest in the psychological sciences, to form the general scientific psychological culture of a person, to disclose the practical significance of psychology in both personal and professional life, to form psychological competence.

Originality. Psychological training primarily involves focus on the development of practical, professional skills and abilities of students. Avoiding the use of the information-accumulative model to develop independent creative activity, leadership, one's own position is provided by the problem-based learning and the introduction of interactive methods.

Conclusion. Psychological training is an important stage in the future preschool teachers' training. The conducted research makes it possible to state that there are a number of essential aspects in the process of mastering psychological disciplines, which makes it possible to logically, consistently, systematically form the competencies necessary for successful professional pedagogical activity.

Keywords: professional training; psychological disciplines; psychological training; academic discipline; preschool teacher; teaching.

Одержано редакцією 22.01.2021
Прийнято до публікації 05.02.2021